

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 293. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992358200576/facsimile.pdf> (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

er det ikke, som om disse Bøger, der synes saa sært uvirkelige, kun oversatte Romantikernes Privatliv? Saaledes siger jo f. Eks. Katten i *Kater Murr*: «Intet tiltrak mig i min Mesters Værelse mere end Skrivebordet, der var bedækket med Bøger, Skrifter og alle Slags selsomme Instrumenter. Jeg kan sige, at dette Bord var den Tryllekres, ind i hvilken jeg følte mig manet, og dog fornaam jeg en vis hellig Sky, der forhindrede mig i ganske at hengive mig til min Drift. Endelig en Dag, da min Mester var fraværende, overvandt jeg min Frygt og sprang op paa Bordet. Hvilken Vellyst, da jeg nu sad midt i Papirerne og Bøgerne og rodede i dem!» — Behændigt opslaa Katten med Poten en temmelig tyk Bog og forsøger at forstaa Skrifttegnene; tilsidst synes den, at en ganske særegen Aand kommer over den. I det Samme overraskes den af sin Mester, der med Udraabet: «Det forbandede Dyr!» løber hen til den med løftet Ris, men farer tilbage med det Udraab: «Kat, Kat, du læser! ja det kan, det vil jeg ikke forbyde dig. Hvilken Dannelsesdrift der dog er dig medfødt!»

Synes dette vel forunderligt i en Æventyrroman, naar man har set, hvad der kunde hænde i Virkeligheden? Det er, som saa man for sine Øjne, hvorledes Fantasteriets Regnbue udspænder sig over hele den romantiske Gruppe lige fra dens første mildt alvorlige Forudforkynder indtil dens sidste uhyggelige Manierist, fra Wackenroder til Føreren for dens Bagtrop Hoffmann. Og finder man nu, at *Tiecks Leved* vrimler af lignende Fejltagelser og Sansbedrag, saa aner man, at intet nok saa Fantastisk lader sig finde i Romantikernes Skrifter, som deres Febersyner ikke foregøglede dem i det virkelige Liv.

Meget interessant er det nu at se ikke blot den Indflydelse, som de Wackenroderske Stemninger og Følelser udøver paa Tieck, men ogsaa den Del, som denne selv, paavirket af den jævnaldrende Ven, tager i Wackenroders Arbejde. Det første Punkt, der her slaar En, er det, at Tieck, der tilforn kun i Frembringelsens befriede Øjeblikke frit legende med sit skønne Talent havde kunnet hæve sig ud af den mørke Rugen i William Lovellske Stemninger, af Wackenroder lærte at tro paa Fantasi og Kunst som Livsmagter og saaledes opnaede den eneste faste Støtte for en Verdensanskuelse, som han nogensinde fik. Det andet Hovedpunkt er, at han, som den forholdsvis afhængige, der følger i den andens Spor, stiller alle Wackenroders Bestræbelser

paa Spidsen og driver dem ud i højtspændte, men naturlige Følgeslutninger.

Det er i de Partier af Hjerteudgydelserne, hvor Tieck har medarbejdet, at den katolske Retning træder utilhyllet frem. Det er en Tilføjelse af Tieck, naar Maleren Antonio her ikke blot tilbeder Kunsten, men ogsaa «Gudsmoder og de ophøjede Apostle», og naar det bedder, at den sande Kærlighed til Kunsten maa være «en religiøs Kærlighed eller en elsket Religion». Men allermærkværdigst som Aktstykke er dog det Sted i Bogen, der trods Tiecks senere Benægtelse antages at skrive sig fra hans Haand, det hvori en ung Mand, der som Discipel af Dærer er kommen til Rom for at studere Kunsten, skildrer sin Omvendelse til Katolicismen. Den sker i Peterskirken: «Den fulde latinske Sang, der stigende og synkende gennemtrængte Musikens svulvende Toner ligesom Skibe, der sejler gennem Havets Bølger, løftede mit Sind stedse højere. Og da Musikken paa denne Maade havde gennemtrængt mit hele Væsen og gennemrislede alle mine Aarer, hævede jeg mit indadvendte Blik og saa mig om — og dette hele Tempel blev levende for mine Øjne, saa drukken havde Musikken gjort mig. I dette Øjeblik ophørte den, en Pater traadte frem foran Højalteret, hævede med en begejstret Haandbevægelse Hostien og viste den til hele Folket — og alt Folket sank i Knæ, og Basunerne og jeg véd ikke hvad for almægtige Toner skingrede og drøned, til en ophøjet Andagt gik En til Marv og Ben — da var det mig, som om alle de Knælende bønfuldt om min Sjæls Frelse alene, og jeg blandede min Bøn med deres.»

Der ligger en ganske særegen Vægt paa dette Sted, fordi det indeholder et afgørende Bevis, som den ellers næsten aldrig fejlende Hettner har overset, for, at Hanget til Katolicisme var dybt rodfæstet i den romantiske Skoles Princip. Hettner ligesom Julian Schmidt tillægger det en altfor stor Betydning, naar A. W. Schlegel som gammel i det bekendte Brev til en fransk Dame udleder den katolske Tendens af en simpel *prédilection d'artiste*. Thi Sagen er, at denne Kunstnerforkærlighed havde sin dybere Grund i Begyndelsesretningen bort fra det Forstandige.

Bevægelsen over mod Katolicismen er imidlertid ikke den eneste Retning hos Wackenroder, som øjeblikkeligt gribes og føres videre af Tieck og Skolen. I Fantasierne over Kunst priser